

การปลูกและ การดูแลรักษา (ต่อ)

5 การเก็บเกี่ยว

5.1 หลังปลูก 120 วัน ฝักมันแกวเริ่มสุกแก่ทางสรีรวิทยา โดยมันแกวสุกแก่ไม่พร้อมกัน ต้องทยอยเก็บไปเรื่อย ๆ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

5.2 การเก็บเกี่ยวฝักมันแกวจะทยอยเก็บไปเรื่อย ๆ จนถึงอายุประมาณ 8 เดือนจะสุกแก่ทั้งหมดและสิ้นสุดการเก็บฝัก

5.3 ลักษณะของฝักที่เก็บจะมี 2 ลักษณะคือ ฝักสีเขียวและฝัก 2 สี

ฝักมันแกว 2 สี

ฝักมันแกวสีเขียว

5.4 นำฝักที่ได้มาตากแดด ลดความชื้นประมาณ 3 - 5 วัน ฝักที่ตากแดดจะบิดตัวและแตกออกจากกัน เมื่อแห้งสนิทให้กะเทาะเปลือกอีกครั้ง

5.5 คัดแยกเมล็ดที่สมบูรณ์ บรรจุใส่ถุงตาข่ายไนลอน น้ำหนัก 5 กิโลกรัมต่อถุง ระบุวันที่ผลิต ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ 500 กิโลกรัมต่อไร่

6 การทดสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์มันแกว

การทดสอบความงอก ให้สุ่มตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ มาทดสอบความงอก จำนวน 4 ซ้ำ ซ้ำละ 100 เมล็ด มาทดสอบความงอก ตามกฎของ ISTA (International Seed Testing Association)

ISTA
Seed Quality Assurance

7 การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

ควรเก็บเมล็ดพันธุ์มันแกว ในสถานที่สะอาด แห้ง และเย็น จะช่วยรักษาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้ยาวนานขึ้น

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

 ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม
75 หมู่ 8 ต.เสื่อเต่า อ.เชียงยืน จ.มหาสารคาม
44160 โทร 043 - 988 8142 - 3

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ปรึกษา : นางอมรทิพย์ ภิรมย์บูรณ์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายนิพิฏ์ พินิจผล
ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช
เรียบเรียง : ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 7 จังหวัดมหาสารคาม กองขยายพันธุ์พืช
บรรณาธิการ : นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
นางสาวชนกชนม์ ชิมงาม
นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ออกแบบ : นางสาวนันทพร สุนสาระพันธุ์
นายช่างศิลป์ปฏิบัติงาน
กลุ่มศิลปกรรมส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ. 2565

การผลิตเมล็ดพันธุ์ มันแกว

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

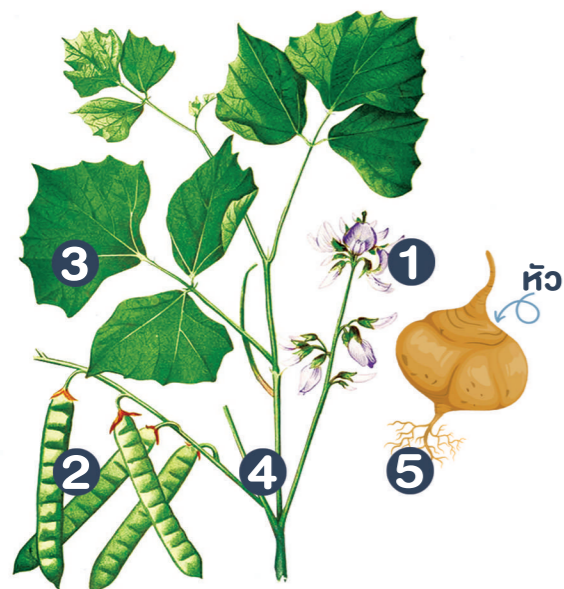

การคัดเลือกพันธุ์มันแกว เพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์

มันแกว (Yam Bean : *Pachyrhizus erosus*) เป็นพืชเฉพาะถิ่นที่ให้ผลผลิตได้ดีในพื้นที่อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีการปลูกเพื่อการค้าเพิ่มมากขึ้น จนถึงปัจจุบัน สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตรกร ได้เป็นอย่างดีภายหลังจากฤดูการทำนา

การปลูกมันแกวของเกษตรกรจะใช้เมล็ดพันธุ์ อัตรา 10 - 12 กิโลกรัมต่อไร่ ภายหลังจากการเตรียมดินร่องเรียบร้อยแล้ว แต่เนื่องจากเกษตรกร ยังไม่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์เองได้ ต้องสั่งซื้อจากแหล่งอื่นที่มีปริมาณการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ไม่แน่นอน

ดังนั้นปริมาณการผลิตมันแกวหัวสดในแต่ละปี จึงขึ้นอยู่กับปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่นำมาจำหน่ายในพื้นที่ ประกอบกับเมล็ดที่เข้ามาจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ คณะผสมกันระหว่างเมล็ดพันธุ์เบา และเมล็ดพันธุ์หนัก โดยแต่ละสายพันธุ์มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน ทั้งลักษณะทางกายภาพ รูปร่างของหัว รสชาติ อายุการเก็บเกี่ยว เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผลผลิตและราคา

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ของมันแกว

มันแกว เป็นพืชสะสมอาหารพวกแป้งและน้ำตาลไว้ที่รากแก้ว ซึ่งเรียกว่า “หัว” เถามันแกว สามารถเลื้อยพันเกาะไปตามพื้นดินหรือหลักได้ดี ส่วนประกอบที่สำคัญของต้นมันแกวได้แก่

1 ดอก

ดอก มันแกวเป็นแบบช่อ มี 2 ชนิด คือ ดอกสีม่วง (พันธุ์เบา) ดอกสีขาว (พันธุ์หนัก)

2 ผลมันแกว

ผลมันแกวเป็นแบบแห้งหลังแตก เช่นเดียวกับถั่วเหลือง ภายในมีเมล็ดอยู่ในช่อง ซึ่งในหนึ่งผล อาจมี 6 - 10 เมล็ด

3 ใบ

ใบมันแกวมี 2 ชุด ชุดแรกเป็นใบเดี่ยว สีค่อนข้างเข้ม จะเริ่มตั้งแต่หลังออกจนถึงอายุ 20 วัน จึงจะร่วงหล่น ใบชุดที่สองและถัดไปเป็นใบประกอบ มีอยู่ 3 ใบ เช่นเดียวกับใบถั่วเหลืองและถั่วเขียว สามารถมองเห็นใบมันแกวหลังปลูกได้ประมาณ 7 วัน

4 ลำต้น

มันแกวเป็นไม้เถาเลื้อย ลำต้นพันหลักหรือทอดใบบนพื้นดินได้

5 ราก

รากของมันแกวเป็นแบบรากแก้ว เมื่ออายุได้ประมาณ 30 วัน จะสะสมแป้งและน้ำตาลที่รากแก้ว ส่วนรากแขนงอื่นๆ อาจมีจุลินทรีย์พวกไรโซเบียมอาศัยอยู่ ช่วยตรึงไนโตรเจนจากอากาศได้

การปลูกและการดูแลรักษา

1 การเตรียมแปลง

1.1 ไถตะ 1 ครั้ง ตากหน้าดินประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากนั้นไถพรวน 1 ครั้ง แล้วหว่านโดโลไมท์เพื่อปรับสภาพความเป็นกรด - ด่าง อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่

1.2 ไถตีพรวน 1 ครั้ง และยกร่องแปลง กว้าง 1.20 เมตร ยาว 120 เมตร

1.3 โรยปุ๋ยคอก ตามร่องแปลง อัตรา 1 ตันต่อไร่ ผสมคลุกเคล้ากัน และใช้จอบปรับหน้าดินให้ราบอีกครั้ง

2 การวางระบบน้ำหยด การคลุมพลาสติก และทำค้ำมันแกว

2.1 ติดตั้งระบบการให้น้ำแบบน้ำหยด ประกอบด้วย ชุดติดตั้งกรองน้ำ ระบบท่อและวาล์วต่างๆ

2.2 นำพลาสติกคลุมแปลง เพื่อป้องกันวัชพืชและรักษาความชื้นในดิน

2.3 ตัดลำไม้ไผ่ยาวขนาด 2 เมตร เพื่อนำมาเป็นเสาปักทำค้ำ แต่ละหลักปักเว้นระยะห่าง 3 เมตร

2.4 ทำค้ำให้มันแกว โดยนำตาข่ายไนลอนผูกติดไม้ไผ่ สำหรับให้ยอดมันแกวเลื้อยขึ้น

3 การปลูก

3.1 คลุกเมล็ดพันธุ์มันแกวด้วยสารป้องกันเชื้อรา อัตรา 7 - 10 กรัมต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม

3.2 ขุดหลุมลึกประมาณ 10 เซนติเมตร ร่องกันหลุมด้วยสารป้องกันแมลงกัดกินเมล็ด แล้วกลบดินอีกครั้ง หยอดเมล็ดมันแกว หลุมละ 3 เมล็ด และกลบดิน

3.3 เมื่อปลูกมันแกวเสร็จแล้วให้เดินสำรวจระบบน้ำให้หัวหยดตรงกับหลุมปลูกอีกครั้ง

4 การดูแลรักษา

4.1 หลังปลูก 7 วัน เมล็ดมันแกวจะเริ่มงอก และหลังปลูก 20 วัน ให้ถอนแยกมันแกวที่เหลือ 2 ต้นต่อหลุม

4.2 หลังปลูก 1 เดือน และ 3 เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยละลายในถัง ขนาด 200 ลิตร

4.3 การให้น้ำ จะให้น้ำโดยระบบน้ำหยด สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง

4.4 หลังปลูก 45 วัน มันแกวจะเริ่มแทงช่อดอก มันแกวเริ่มออกดอก (ดอกแรก) เมื่ออายุครบ 54 วัน หลังปลูก และเริ่มติดฝักเมื่อปลูกครบ 70 วัน

